

OBSAH

Rok predsedníctva SR v OECD MCM 2019	str. 2
Digitálny samit OECD	str. 4
Zasadnutie rady OECD na úrovni ministrov	str. 13
Ekonomika	str. 20
Udržateľný rozvoj, regionálny rozvoj, rozvojová spolupráca	str. 23
Energetika	str. 26
Zo života OECD	str. 28
Rozhovor s ...	str. 29

Vážení čitatelia OECD v skratke, milí priaznivci OECD,

dovoľte nám podeliť sa s Vami o reflexiu prípravy a priebehu predsedníctva Slovenskej republiky na zasadnutí Rady OECD na ministerskej úrovni (MCM) v roku 2019. Toto číslo venujeme celoročnej práci všetkých zainteresovaných v Paríži, ako aj na Slovensku. V krátkosti a výstižne slovami generálneho tajomníka OECD, A.Gurrii: „Slovensko zanechalo svojim prístupom stopu, ktorá sa veľmi ťažko bude nasledovať ďalším predsedníctvom. Prístupom, zaangažovanosťou a profesionalitou.“ Išlo o historicky prvé predsedníctvo SR, ako aj predsedníctvo krajiny z nášho regiónu. Bolo vyjadrením angažovanosti Slovenska na pôde OECD v ostatných rokoch a zároveň i spustením osláv 20.výročia vstupu SR do OECD. Dnes môžeme hrdo konštatovať, že sme obstáli, dokonca mnohých prekvapili.

Práce na príprave MCM sa odvíjali v dvoch rovinách: substantívnej i logistickej. Zvolená téma: Využitie digitálnej transformácie pre udržateľný rozvoj: príležitosti a výzvy, dominovala nášmu dialógu s OECD, ako aj s členskými krajinami, reflektovala plánované výstupy OECD, priority predsedníctiev G20 a G7, v ktorých je OECD aktívne angažovaná. V príprave sme zvolili participatórny a inkluzívny proces. Naša spolupráca s podpredsedníckymi krajinami – Kanadou a Južnou Kóreou – bola konštruktívna a príkladná. Počas roka, v ťažkých chvíľach, sa niekoľko krát potvrdila správnosť nastavenia koordinácie a komunikácie v rámci nášho tria, ako aj zaangažovanie relevantných rezortov na Slovensku nastavením práce Medzirezortnej pracovnej skupiny. Stála misia sa posilnila o expertku MF SR, Soňu Muzikářovú, ktorá bola substantívnym a inštrumentálnym príspevkom k formulácii potrebných dokumentov. Do procesu sa nám podarilo vniesť inovatívne prvky ako napríklad návštevu SR v podpredsedníckych krajinách, pozvanie veľvyslancov členských krajín OECD na Slovensko. Do pozornosti sa MCM dostala aj na Tatra Summit 2018 a počas prezentácie Ekonomického prehľadu o SR vo februári t.r.. Pri oboch podujatiach sa stretol generálny tajomník OECD s predsedom vlády SR, ktorý prišiel otvoriť do OECD aj Digitálny summit v marci t.r. Úspechom MCM bolo prijatie Ministerského vyhlásenia, na ktorom sa podarilo dosiahnuť konsenzus po dvoch rokoch.

Nepochybne zaujímavou časťou procesu MCM bola aj príležitosť prezentovať Slovensko. Bolo nás v OECD počas OECD Týždňa cítiť – aj brandingom priestorov, aj podávanými pochutinami i nápojmi. Vrcholom bola digitálna večera formou table mapping-u, ako aj inovatívne prvky v záhrade OECD – či už forma desígnu ako aj „after dinner session“.

Dovoľte mi vyjadriť Vám, v mene celého kolektívu Stálej misie SR pri OECD, vďaka za spoluprácu počas celého ostatného intenzívneho roka – od júna 2018 do júna 2019. Pre Vašu informáciu, náš kolektív bude od 1.septembra 2019 pracovať v novom zložení, do ústredia rotujú J.Tomáš, M.Pažinková. K.Matzová a B.Brviňanová.

Vážení priatelia, naďalej sme aktívni a prítomní na facebook-u: www.facebook.com/SlovakMissionOECD/, čo nám umožňuje v reálnom čase približovať Vám všetky aktuálne informácie. Sledujte nás ☺.

Srdečne Vám prajem príjemné oddychové leto a teším sa aj naďalej na našu spoluprácu!

Ingrid Brocková
veľvyslankyňa a stála predstaviteľka SR pri OECD

»» ROK PREDSEDNÍCTVA SR V RADE OECD NA ÚROVNI MINISTROV (MCM 2019) ««

Ciele a priority

Rada OECD je najvyšším rozhodovacím orgánom OECD, pričom raz ročne zasadá na úrovni ministrov, tzv. Zasadnutie Rady OECD na úrovni ministrov – MCM¹. Cieľom MCM je prediskutovať vybrané kľúčové témy a stanoviť priority pre prácu OECD na nadchádzajúci rok.

Predsedníctvo SR na zasadnutí Rady OECD na úrovni ministrov 2019 (MCM 2019) je výrazom aktívnej angažovanosti SR v tejto organizácii a bolo vyústením takmer dvoch dekád činnosti a konštruktívnej spolupráce medzi SR a OECD. Bolo zároveň unikátnou príležitosťou osláviť 20. výročie vstupu SR do OECD v roku 2020. SR predsedala OECD po prvýkrát od svojho vstupu do Organizácie a predstavuje aj prvú predsedníčku krajiny z regiónu strednej Európy.

Vpravo: predseda vlády SR P. Pellegrini a generálny tajomník OECD A. Gurría na brífingu pred MCM. Vľavo: spoločná fotografia predstaviteľov SR a OECD (zľava: R. Raši, G. Ramos, P. Pellegrini, A. Gurría, I. Brocková, P. Kažimír: Zdroj: Stála misia SR pri OECD

Slovenské predsedníctvo si zvolilo inkluzívny a participatívny proces príprav MCM, pričom si zachovalo silné vedenie a jasné vlastníctvo agendy, procesu a výsledkov. Cieľom MCM 2019 pod taktovkou SR bolo vytvoriť aktívnu platformu na ministerský dialóg na dôležité témy ako digitálne zdaňovanie, zručnosti v digitálnom veku alebo obchod v ére digitálnej transformácie.

Ambíciou SK PRES MCM 2019 bolo pripraviť aj spoločné Ministerské vyhlásenie (pozn.: politický dokument), ktoré by bolo aj výrazom spoločnej vízie členov pre mandát Organizácie a podporilo by širší cyklus globálnych fór ako G20, G7 zaoberajúcich sa digitálnou transformáciou. Ambíciou slovenského predsedníctva boli v neposlednom rade aj konkrétne, hmatateľné výstupy MCM 2019 v podobe odporúčaní a správ, ktoré nastavujú globálne štandardy pre tvorbu politík na základe dôkladných analýz, podložených dôkazmi.

MCM zasadá v rámci tzv. OECD Týždňa. Tento rok sa OECD Týždeň uskutočnil v dňoch 20.-23. mája 2019, pričom v dňoch 20.-21. mája sa konalo Fórum OECD a v dňoch 22.-23. mája zasadalo MCM.

¹ Zasadnutiam Rady OECD počas roka predsedá generálny tajomník OECD, zasadnutiu MCM predsedá predsedníčka krajiny.

Predstavenie anotovanej agendy MCM 2019 – december 2018

Prípravy slovenského predsedníctva boli oficiálne zahájené predstavením prvého návrhu anotovanej agendy MCM 2019 (ďalej Agenda) na decembrovej Rade OECD. Bod MCM 2019 uviedol predseda vlády Slovenskej republiky, P. Pellegrini video-záznamom, v ktorom vyjadril politickú podporu pre tému slovenského predsedníctva „Využitie digitálnej transformácie pre udržateľný rozvoj: príležitosti a výzvy“².

Túto tému označil premiér SR za zjednocujúcu pre členské krajiny OECD. Premiér prostredníctvom video-záznamu zároveň predstavil aj štyri hlavné diskusné panely v Agende, ktoré sa sústreďovali na úlohu vlád pri využívaní výhod a zmiernení rizík plynúcich z digitalizácie, rolu pracovných miest a zručností, digitálne riešenia pre dlhodobú udržateľnosť a blahobyť, a digitálny obchod.

Členské krajiny OECD vyslovili plnú dôveru predsedníckemu Triu, SR, Kanade a Južnej Kórei. Predsednícke Trio MCM spravidla zodpovedá za stanovenie témy MCM, prípravu Agendy a ministerského vyhlásenia a predsedanie jednotlivých diskusných segmentov MCM. Generálny tajomník OECD privítal prvý návrh anotovanej agendy MCM, aj vyjadrenú politickú angažovanosť zo strany SR.

Vľavo: Príhovor premiéra SR, P. Pellegriniho, na Rade OECD dňa 11. decembra 2018. Vpravo: Diskusia predsedajúceho Triu o príprave MCM 2019 počas pracovného obeda. Zdroj: Stála misia SR pri OECD

Členské krajiny OECD počas decembrového zasadnutia Rady tlmochli podporu zvolenej témy predsedníctva MCM 2019. Tému si slovenské predsedníctvo, v spolupráci s podpredsedníckymi krajinami, zvolilo strategicky, aby členské krajiny viac spájala ako rozdeľovala. Tému MCM 2019 schválila Rada OECD ešte v októbri 2018. Zároveň je aj témou kľúčovou v tohtoročnom cykle stretnutí globálnych fór ako G7 a G20.

V kontexte predstavenia prvého návrhu Agendy MCM 2019 ocenili včasné zahájenie príprav aj členské krajiny OECD. Agenda MCM 2019 bola následne prerokúvaná na ďalších zasadnutiach Rady OECD až do májového MCM. Anotovaná agenda MCM 2019 bola s konečnou platnosťou schválená až v úvode zasadnutia MCM 2019.

Príprava MCM – návšteva podpredsedu vlády SR a ministra financií P. Kažimíra v Južnej Kórei a Kanade (január 2019)

V rámci príprav slovenského predsedníctva na MCM 2019 navštívil podpredseda vlády SR a minister financií SR, P. Kažimír, obe podpredsednícke krajiny MCM 2019, Južnú Kóreu a Kanadu. Cieľom cesty bolo s partnermi prerokovať prípravu a agendu rokovania MCM.

² Harnessing Digital Transition for Sustainable Development: Opportunities and Challenges

V Soule sa minister stretol so svojim kórejským kolegom, podpredsedom vlády a ministrom financií Hong Nam-ki. Obaja ministri počas stretnutia ocenili doterajšie prípravy zasadnutia Rady OECD. „Táto návšteva je dôkazom, že naše krajiny sú odhodlané zabezpečiť úspešné predsedníctvo v OECD, ktoré má za cieľ poukázať na potenciál, riziká a socioekonomické zmeny spojené s digitalizáciou svetovej ekonomiky“, uviedol minister financií P. Kažimír.

V Ottawe sa P. Kažimír stretol s vysokými predstaviteľmi kanadskej vlády vrátane ministra pre diverzifikáciu medzinárodného obchodu Jamesom Gordonom Carrom. Počas rokovaní sa venovali predsedníctvu Slovenska v OECD ako aj novej spolupráci v oblasti inovácií vo finančných službách (FinTech, blockchain), témam protekcionizmu, globálnemu voľnému obchodu a férovému zdaňovaniu

Minister pre diverzifikáciu medzinárodného obchodu James Gordon Carr a podpredseda vlády SR a minister financií SR P. Kažimír.
Zdroj: MF Kanady

multinárrodných korporácií.

Moderné technológie sú stále viac každodennou súčasťou života. „Kanada môže byť pre Slovensko inšpiráciou v tom, ako sa veci dajú robiť, obzvlášť v oblasti inovácií a digitalizácie ekonomiky,“ povedal na záver návštevy minister financií Peter Kažimír. Minister Kažimír sa stretol aj s námestníkom ministra financií zodpovedného za agendu G7 a G20, Robom Stewartom. Spoločne sa venovali téme férového zdaňovania multinárrodných korporácií, situácii globálnej migrácie pracovnej sily, regulácie finančných technológií, ako aj zbieraniu dát verejnými inštitúciami za účelom lepšej a adresnejšej regulácie bankového sektora.

Foto: podpredseda vlády SR a minister financií SR P. Kažimír a podpredseda vlády Južnej Kórey a minister financií Hong Nam – ki
Zdroj: MF SR

»» DIGITÁLNY SAMIT – MAREC 2019 ««

Prvá návšteva predsedu vlády SR P. Pellegriniho v centrále OECD v Paríži v kontexte predsedníctva MCM 2019 sa uskutočnila v dňoch 10. a 11. marca 2019 pri príležitosti OECD Digitálneho samitu 2019. OECD samit Going Digital predstavuje diskusnú platformu na vysokej úrovni pre tvorcov politík, ako aj priestor na výmenu ich názorov a zdieľanie postupov a skúseností z jednotlivých kľúčových oblastí súvisiacich s digitálnou transformáciou. Jeho vyústením bol aj dvojročný horizontálny projekt OECD Going Digital a boli na ňom prezentované a diskutované hlavné zistenia a politické odkazy projektu³.

³ Vrátane konečnej Súhrnnej správy Going Digital, Správy o meraní digitálnej transformácie, ako aj predstavenia predbežnej verzie Going Digital Toolkit.

Pre SR bol OECD Digitálny samit 2019 – a aj silné politické zastúpenie slovenských lídrov na ňom – **dôležitý najmä z pohľadu spoločnej témy digitálnej transformácie s témou predsedníctva MCM, ako aj z pohľadu komplementarít týchto dvoch podujatí**. Výstupy z marcového samitu mali poslúžiť ako diskusný pilier a báza pre výstupy májového MCM. Na okraj sa uskutočnilo bilaterálne rokovanie predsedu vlády SR s generálnym tajomníkom OECD.

Predseda vlády SR P. Pellegrini vystúpil ihneď v úvodnom paneli samitu, spolu s generálnym tajomníkom OECD a generálnou riaditeľkou UNESCO A. Azoulay. Počas svojho úvodného prejavu v paneli „Prísľuby digitálnej transformácie“ zdôraznil dôležitosť ľudského faktora pri prijímaní nových digitálnych technológií, ako aj pri volení politickej stratégie v digitálnej ére. **Najviac zarezonovala jeho myšlienka, že digitálna transformácia by sa mala niesť v duchu „digitálneho humanizmu“** – filozofie, ktorá využíva výtobytky technologického pokroku, ale za každých okolností kladie blahobyt človeka na prvé miesto. **Politickú podporu samitu svojou aktívnou účasťou vyjadril aj podpredseda vlády SR pre investície a informatizáciu, Richard Raši**.

Zdroj: Stála misia SR pri OECD

Projekt OECD Going Digital bol zahájený v roku 2017 a reaguje na súčasnú premenu hospodárskych a sociálnych aktivít na digitálne orientované aktivity, a s tým súvisiace príležitosti a výzvy, ktorým čelia vlády v tomto neistom prostredí. Jeho cieľom je napomôcť tvorcom politik lepšie uchopiť digitálnu transformáciu a rozvíjať vhodné politiky, ktoré pomôžu vytvoriť pozitívnu a inkluzívnu digitálnu budúcnosť.

Samotný samit bol rozdelených do 17 diskusných panelov, v ktorých vystúpilo viac ako 110 vystupujúcich z verejnej správy, administratívy, podnikateľského prostredia, akademickej komunity ako aj z neziskových organizácií. Počas dvoch dní boli podrobne prediskutované oblasti akými sú umelá inteligencia, digitálny spotrebiteľ, digitálna infraštruktúra, digitálna bezpečnosť a súkromie, vzdelávanie a zručnosti, trh práce, produktivita, verejné riadenie, veda a inovácie, dane, daňové výzvy vyplývajúce z digitalizácie, obchod a blahobyt.

Osobitné postavenie v rámci diskusií mali **štyri prierezové moduly**, ktoré skúmajú najnaliehavejšie problémy, ktoré vznikli na rozhraní dvoch alebo viacerých oblastí politik v dôsledku digitálnej transformácie. Ide najmä o:

- 1. práca a zručnosti v digitálnom veku;**
- 2. dopady digitálnej transformácie na produktivitu, hospodársku súťaž a otvorenosť trhu;**
- 3. blahobyt v digitálnom veku;**
- 4. meranie digitálnej transformácie.**

V oblasti práce a zručností v digitálnom veku bolo konštatované, že pokrok v oblasti digitálnych technológií má potenciál výrazne zmeniť svet práce. Väčšina ľudí v súčasnosti pravidelne používa pripojené zariadenia a softvér v práci a mnohí vidia, ako sa ich pracovné miesta menia. Stále viac a viac úloh, ktoré vykonávajú, sa

stáva automatizovanými a menia sa taktiež výrobné procesy. V budúcnosti bude potrebné zamerať sa najmä na to, aby bolo možné odhadnúť, ako sa pravdepodobne bude vyvíjať automatizácia v jednotlivých povolaniach, charakterizovať zručnosti automatických pracovných miest v porovnaní s menej automatizovanými pracovnými miestami s cieľom identifikovať príležitosti na mobilitu pracovníkov na pracoviskách s vyšším rizikom automatizácie a charakterizovať zručnosti potrebné na využívanie rôznych aspektov digitálnej transformácie, okrem tých, ktoré súvisia s automatizáciou.

V oblasti dopadov **digitálnej transformácie na produktivitu, hospodársku súťaž a otvorenosť trhu**, v ktorom vystúpil aj **podpredseda vlády SR pre investície a informatizáciu R. Raši**, bolo konštatované, že digitálna transformácia predstavuje nový paradox produktivity hospodárstva a spoločnosti. Na prvý pohľad sa zdá, že prínosy v oblasti rastu produktivity sa v dôsledku využívania digitálnych technológií prejavujú výrazným spôsobom, ale dôkazy naznačujú, že tieto výhody boli doteraz využívané iba malým počtom firiem. Cieľom tohto modulu je lepšie pochopiť tento paradox a priestor pre politiku, aby digitálna transformácia mohla priniesť inkluzívnejší rast. V tejto oblasti bude potrebné preskúmať teoretické východiská a poskytnúť nové empirické dôkazy o vplyve digitálnej transformácie na produktivitu a dynamiku podnikania, zdôrazniť prekážky spôsobené jednotlivými politikami, najmä zbytočne reštriktívne predpisy, navrhnúť možné reformy v týchto oblastiach a riešiť spoločné príležitosti a výzvy, ktoré predstavuje digitálna transformácia v oblasti obchodovania, zdaňovania a politiky hospodárskej súťaže

V oblasti **zabezpečenia blahobytu v digitálnom veku digitálne nástroje môžu pomôcť** dosiahnuť významné výsledky v oblastiach ako zdravotníctvo, vzdelávanie, občianska angažovanosť, rovnováha medzi prácou a rodinou a integráciou znevýhodnených skupín a regiónov. Väčšina existujúcej literatúry o blahobyte sa zameriava skôr na vplyv digitálnej transformácie na ekonomiku ako celok, než na individuálny blahobyt ľudí.

Samostatnú oblasť predstavuje spôsob a systém **merania digitálnej transformácie**. Existujúce metriky a nástroje na meranie digitálnej transformácie nie sú dostatočné na úplné zachytenie jej šírky a hĺbky. V najbližšej budúcnosti bude potrebné preskúmať súčasné medzinárodne porovnateľné ukazovatele pre digitálne hospodárstvo, vypracovať súbor kľúčových ukazovateľov digitálnej transformácie v súlade s integrovaným politickým rámcom pre digitálnu technológiu a určiť veľké medzery v údajoch; preskúmať, ako aktualizovať dátovú infraštruktúru pre digitálnu dobu a zväziť "horúce" témy experimentovaním s novými metrikami a nástrojmi (napríklad dátovými tokmi, zručnosťami pre digitálnu dobu, dôverou v online prostredie).

Zdroj: Stála misia SR pri OECD

Na samite boli prezentované hlavné zistenia a odkazy horizontálneho projektu OECD Going Digital, vrátane prezentácie správy **Going Digital: Formovanie politík, zlepšovanie života** a správy **Meranie digitálnej transformácie: Plán pre budúcnosť**. Taktiež bola predstavená predbežná verzia **internetového portálu Going Digital Toolkit**.

Správa **Going Digital: Formovanie politík, zlepšovanie života** sa usiluje odpovedať na otázky ako je možné spojiť to, čo vieme s tým, ako môžu jednotlivé politiky napomôcť lepšie pochopiť a zabezpečiť, aby výhody digitálnej transformácie boli prínosom k zvyšovaniu rastu a zlepšovaniu blahobytu pre všetkých. Publikácia je vyústením dvojročného OECD projektu Going Digital (2017-18) a jej ambíciou je uchopiť a pomenovať **hnaciu silu digitálnej transformácie**. Taktiež ponúka celkový ekonomický a spoločenský pohľad na **klúčové digitálne trendy a ich vplyvy**. Stanovuje sedem dimenzií, ktoré umožňujú vládam, spolu s občanmi, firmami a zainteresovanými stranami, formovať a zasahovať do priebehu digitálnej transformácie s cieľom zlepšiť každodenný život všetkých obyvateľov. Zdôrazňuje tiež klúčové príležitosti, výzvy a politiky v rôznych oblastiach, ponúka nové pohľady, dôkazy a analýzy a poskytuje odporúčania pre lepšie a efektívnejšie politiky v digitálnej dobe.

Cieľom správy **Meranie digitálnej transformácie: Plán pre budúcnosť** nie je „zoradiť“ krajiny alebo vytvoriť kompozitné ukazovatele. Jej **cieľom je poskytnúť tvorcom politík a analytikom klúčové ukazovatele pre každý z aspektov integrovaného politického rámca Going Digital, ako aj ďalšie ukazovatele poskytujúce podrobnosti, špecifiká a prepojenia na podporné nástroje jednotlivých politík** s cieľom poskytnúť hlbší pohľad na to, ako ich ekonomiky reagujú na digitálnu transformáciu. Cestovná mapa „**Plán pre budúcnosť**“ je zameraná na deväť opatrení, ktoré, ak sa správne uplatnia a implementujú, podstatne zvýšia schopnosť krajín monitorovať digitálnu transformáciu a jej vplyvy na spoločnosť. Prvé štyri zastrešujúce opatrenia sú zamerané na budovanie ďalšej generácie údajov a ukazovateľov schopných riešiť výzvy digitálnej transformácie: (1) zviditeľnenie digitálnej ekonomiky v ekonomických štatistikách,; (2) pochopenie ekonomických vplyvov digitálnej transformácie; (3) meranie blahobytu v digitálnej dobe a (4) nové a interdisciplinárne prístupy k zberu údajov. Päť ďalších opatrení sa zameriava na konkrétne oblasti ako sú: (i) transformačné technológie; (ii) dátové toky; (iii) zručnosti v digitálnom veku; (iv) dôvera v online prostredie a (v) posilnenie vládnych nástrojov pomocou digitalizácie.

Príručka pre digitálne nástroje **Going Digital Toolkit** spája klúčové nástroje, ktoré môžu tvorcovia politík použiť na adaptáciu na digitálnu transformáciu. Going Digital Toolkit je založený na integrovanom politickom rámci, ktorý zabezpečuje jasnú štruktúru a umožňuje identifikovať rôzne oblasti politík, ktoré sú ovplyvňované digitálnou transformáciou. Súbor nástrojov je vypracovaný vo forme internetovej stránky, čo mu poskytuje väčšiu flexibilitu pri používaní a aktualizácii, čo umožňuje jej neustálu aktuálnosť. V súčasnosti prebiehajú práce na predbežnej verzii portálu Going Digital Toolkit, ktorý bude štruktúrovaný podľa jednotlivých stavebných blokov vyplývajúcich z Going Digital Integrated Policy Framework a bude demonštrovať navrhované funkcie celej webovej stránky. Počas samitu bola prezentovaná prvotná verzia portálu, ktorá bola zameraná najmä na zobrazovanie ukazovateľov a analytických údajov.

“Field Visit“, návšteva veľvyslancov členských krajín OECD v SR – apríl 2019

Ďalším kľúčovým krokom na ceste k úspešnému predsedníctvu MCM 2019 bola návšteva veľvyslancov a stálych predstaviteľov členských krajín OECD v Bratislave v termíne 2. až 4. apríla 2019 („Field Visit“).

Jej cieľom boli tradičné konzultácie generálneho tajomníka a vedenia OECD s predstaviteľmi BIAC⁴/TUAC⁵ a členmi vlády SR, obohatené o prítomnosť veľvyslancov a stálych predstaviteľov, ako aj o ich aktívnu participáciu v diskusiách. Doposiaľ konzultácie prebiehali tradične v užšom formáte vedenia OECD, predstaviteľov BIAC a TUAC a členov vlády predsedajúcej krajiny MCM.

Aktívna účasť veľvyslancov a stálych predstaviteľov teda predstavovala inovatívny prvok v tradičných konzultáciách a značne oživila a obohatila diskusiu. Konzultácie sa konali dňa 3. apríla 2019 a prebehli v troch diskusných segmentoch. Prvé dva segmenty sa uskutočnili v tradičnom, užšom formáte a tretí prebehol vo formáte štruktúrovanej diskusie za okrúhlym stolom („*structured round-table discussion*“) v troch diskusných kolách, kde mali veľvyslanci a stáli predstavitelia OECD krajín priestor na ciele intervencie na dopredu stanovené tematické okruhy.

V duchu ostatných príprav predsedníctva MCM 2019, **aj počas Field Visit lídri SR svojou aktívnou účasťou vyjadrili citeľnú politickú podporu predsedníctvu SR aj Organizácii. Konzultácie otvoril podpredseda vlády SR pre investície a informatizáciu, R. Raši,** ktorý poukázal na príležitosti aj hrozby spojené s digitálnou transformáciou našich ekonomík a spoločností, ale najmä vyzdvihol prítomnosť inovatívnych slovenských digitálnych lídrov, ktorí účastníkom odprezentovali svoje produkty a technológie naživo.

Zdroj: Stála misia SR pri OECD

Prvému diskusnému segmentu s názvom „Uvoľnenie potenciálu digitálnej transformácie – vytvorenie rámca pre riadenie a zodpovednosť“ predsedal minister hospodárstva, P. Žiga. Minister Žiga zdôraznil dôležitosť medzinárodnej spolupráce krajín v otázkach, ktorým v ére digitalizácie čelíme spoločne, ktorá presahuje fyzické hranice a tradičné ekonomické definície založené na hmotných výrobkoch a fyzických aktívach.

Druhému diskusnému segmentu s názvom „Rozširovanie príležitostí v digitálnom veku – posilnenie zainteresovaných strán v záujme udržateľnosti a blahobytu“ predsedala ministerka školstva, M. Lubyová. Hlavné posolstvo ministerky spočívalo v tom, že vlády majú, prostredníctvom vhodných politík, napomôcť k zapojeniu digitálnych inovácií na posilnenie ľudského potenciálu a k demokratizácii prístupu k základným službám. Keďže digitalizácia zásadne mení oblasť trhu práce, úlohou tvorcov politik je nájsť rovnováhu medzi flexibilitou, mobilitou a stabilitou pracovných miest a riešiť výzvy odbornej prípravy s cieľom zabezpečiť, aby ľudia rozvíjali zručnosti, ktoré potrebujú na dosiahnutie úspechu v digitálnom veku.

⁴ Poradný výbor podnikateľov a priemyslu

⁵ Poradný výbor odborov a odborových zväzov

Zdroj: Stála misia SR pri OECD

Tretí diskusný segment dal priestor delegátom z OECD krajín na ciele intervencie v troch diskusných kolách: a.) Urýchľovanie prístupu k digitálnym inováciám pre malé a stredné podniky; b.) Riešenie regulačných problémov nových obchodných modelov; c.) Princípy riadenia umelej inteligencie a úloha OECD. Diskusiu veľvyslancov a stálych predstaviteľov moderovala veľvyslankyňa a stála predstaviteľka SR pri OECD, I. Brocková.

Zdroj: Stála misia SR pri OECD

Po ukončení rokovaní mali účastníci Field Visit možnosť zažiť prezentáciu digitálnych produktov i krátkej konferencie, kde sa odprezentovali slovenské firmy a predstavitelia súkromného sektora, ktoré/í sú zároveň aj lídrami v oblasti nových inovatívnych riešení a aplikácií rôznych digitálnych technológií.

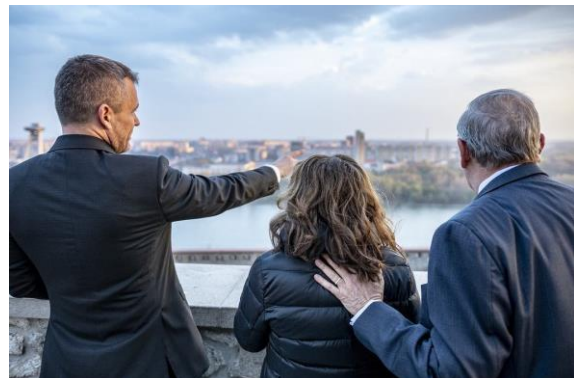
V paneli na tému „**Pozitívne narušenie súčasného stavu prostredníctvom technológií**“ sa prezentovali firmy GA DRILLING, ESET a CVIKER. Všetci traja predstavitelia týchto spoločností poukázali na to, že „narušenie“ (disruption) nemusí mať len negatívnu konotáciu a ako nové technológie vedia meniť status quo k lepšiemu.

Zdroj: Stála misia SR pri OECD

Firmy Diagnose Me and Saftra Photonics následne predviedli, ako inovácia a digitalizácia prinášajú liečivá bližšie k ľuďom v rovnomennom paneli. V tomto paneli sa prezentovala aj firma Virtual Medicine, ktorá vynašla unikátne riešenia na štúdium ľudskej anatómie, firma SPOSA, ktorá pomocou virtuálnej reality pomáha pochopiť autizmus ako diagnózu a firma NESEDA, ktorá účastníkom predviedla „zdravé kreslá“. O tom, ako tok dát a strategické riadenie pretvárajú obchod a politiky, polemizovali lídri firiem CIVITTA a úspešného blockchain projektu DECENT v záverečnom paneli konferencie.

Účastníci odchádzali späť do Paríža obohatení o nové idey načerpané počas stimulujúcich diskusií v širokom formáte konzultácií. Slovenské predsedníctvo zaviedlo do príprav MCM nielen inovatívny prvok, ale rozšírením formátu dosiahlo aj živší a najmä participatívnejší dialóg všetkých zúčastnených. Inkluzívnosť a participatívnosť boli vo všetkých fázach príprav MCM 2019 dôležitými hodnotami slovenského predsedníctva, a tieto hodnoty naplno zarezovali aj počas Field Visit. V neposlednom rade spoznali aj krásy hlavného mesta predsedníckej krajiny tohtoročného MCM.

Zdroj: Stála misia SR pri OECD (vľavo), Facebook PV SR (vpravo)

Negociácie a tvorba Ministerského vyhlásenia MCM 2019 – apríl/máj 2019

Po úspešnej Field Visit sa tím Stálej misie SR pri OECD s optimizmom ujal ďalšej, kľúčovej fázy príprav predsedníctva MCM 2019: **negociácie a formulácie Ministerského vyhlásenia.** Mať spoločné Ministerské vyhlásenie si slovenské predsedníctvo vytýčilo ako jednu z jeho hlavných ambícií. V posledných dvoch rokoch členské krajiny OECD nevedeli dosiahnuť v tomto smere konsenzus. Dosiahnuť konsenzus na spoločnom Ministerskom vyhlásení vnímalo slovenské predsedníctvo ako jedinečnú príležitosť, kde môže pridať hodnotu, a prospieť tak členským krajinám aj Organizácii.

Zdroj: Stála misia SR pri OECD

Tak ako v ostatných fázach príprav MCM 2019, tkvela stratégia dosiahnutia konsenzu na Ministerskom vyhlásení v sústredení sa na hlavnú tému MCM a v inkluzívnom a participatívnom prístupe k jeho tvorbe. Prvý návrh Vyhlásenia bol tak relatívne „štíhly“ – orientovaný na konsenzuálne oblasti všetkých 36 členských krajín a zameraný striktne na tému digitalizácie pre udržateľný rozvoj. Špeciálny dôraz vo Vyhlásení predsedníctva kládlo na konkrétne a hmatateľné anticipované výstupy MCM. Rokovania prebiehali na úrovni zástupcov veľvyslancov, neskôr na úrovni veľvyslancov.

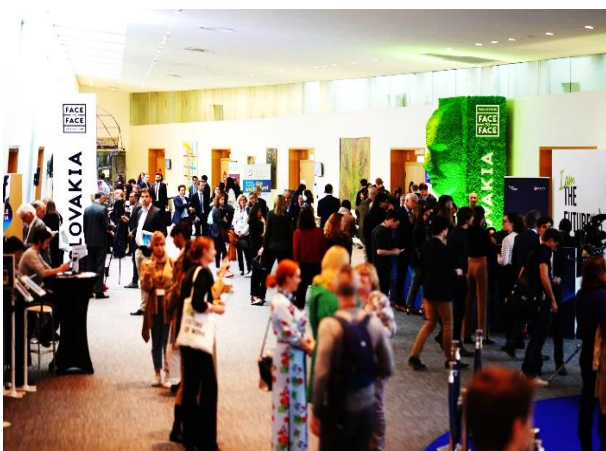
Slovenské predsedníctvo svoju ambíciu mať krátke, výstižné a tematické spoločné Ministerské vyhlásenie sústredené na reálne výstupy MCM aj zrealizovalo. Ministerské vyhlásenie MCM bolo doplnené o **Vyhlásenie predsedajúcej krajiny**, ktoré bližšie sumarizuje, čo bolo predmetom negociácií členských krajín a ktorým smerom by sa mala uberať práca OECD. Krajiny dosiahli všeobecný konsenzus v oblastiach umelej inteligencie, digitálneho zdaňovania, konkurencieschopnosti, v oblasti digitálnej bezpečnosti, súkromia a ochrany osobných údajov, v oblasti digitálnych inovácií pre kvalitnejší život spoločnosti, ako aj globálnych vzťahov, prístupu nových členov do Organizácie a vedenia OECD. Väčšina členov našlo prienik aj v oblasti environmentálnych politík, obchodu v digitálnej ére a budúcnosti práce.

Dosiahnutie spoločného Ministerského vyhlásenia je výrazom multilateralizmu, spoločnej vízie členov pre mandát OECD a napomáha progresu aj v rámci širšieho cyklu globálnych fór zaoberajúcich sa digitálnou transformáciou.

Fórum OECD – máj 2019

Ministerskému zasadnutiu Rady OECD (MCM) predchádzalo Fórum OECD dňa 20. a 21. mája 2019, na tému World in (E)motion. Fórum OECD a MCM sú komplementárne udalosti s tematickým prienikom. OECD Fórum vzniklo ako interaktívna platforma pre medzinárodný dialóg o kľúčových ekonomických a spoločenských výzvach. Tento rok sa na ňom zúčastnilo viac ako 4500 účastníkov. OECD každý rok dbá na rodovú a regionálnu vyváženosť, ako aj rozmanitosť hlasov zastúpených na Fóre – zástupcov súkromného sektora, vlád, priemyselných zväzov, odborov, akademickej obce, médií, občianskej spoločnosti a národných expertov.

Tento rok oslávilo Fórum svoje 20. výročie, a spolu s generálnym tajomníkom OECD ho otvoril primátor Bratislavy, M. Vallo. SR, ako predsednícka krajina MCM, bola tento rok na Fóre silne zastúpená aj čo do aktívnej účasti slovenských subjektov, aj vizuálne. Aktívnu účasť mali na ňom za vládu SR napr. štátny tajomník Ministerstva životného prostredia N. Kurilla, zo súkromného sektora zástupcovia z firiem Virtual Medicine, Medirex, Cviker Corporation a Asseco; z tretieho sektora Nadácia Cvernovka, a z médií TASR.

Zdroj: Stála misia SR pri OECD

Tohtoročné Fórum OECD odzrkadľovalo skutočnosť, že zažívame významné sociálne, ekonomické a politické zmeny, ktoré sú zosilnené dvojakými vplyvmi digitalizácie a globalizácie. 20. výročie Fóra OECD bolo príležitosťou zamyslieť sa nad tým, ako nám multilaterálny dialóg pomáhal a v budúcnosti môže pomôcť pri riešení kolektívnych hospodárskych, sociálnych, politických a environmentálnych výziev, ktorým čelíme.

»» ZASADNUTIE RADY OECD NA ÚROVNI MINISTROV ««

V dňoch 22. a 23. mája 2019 sa uskutočnilo zasadnutie Rady OECD na úrovni ministrov (MCM) s hlavnou témou „Využitie digitálnej transformácie pre udržateľný rozvoj: príležitosti a výzvy“, ktorému po prvýkrát od vstupu SR do OECD predsedala SR. MCM 2019 podpredsedali Kanada a Južná Kórea.

Vedúcim delegácie SR počas MCM bol predseda vlády SR, P. Pellegrini. Ďalšími členmi delegácie SR boli podpredseda vlády pre investície a informatizáciu R. Raši, minister financií L. Kamenický, minister hospodárstva P. Žiga, ministerka školstva M. Lubyová, bývalý minister financií P. Kažimír a štátny tajomník Ministerstva životného prostredia N. Kurilla.

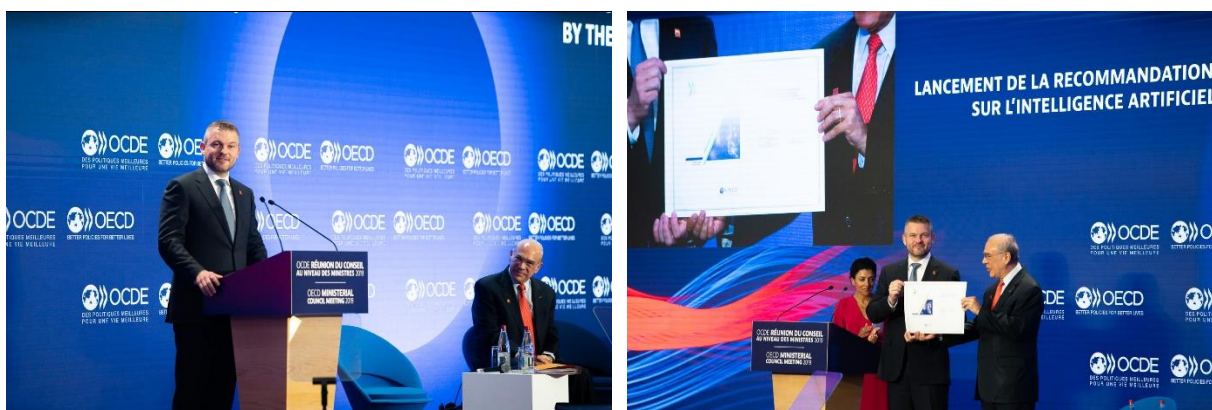

Zdroj: Stála misia SR pri OECD

Slovenské predsedníctvo dosiahlo konsenzuálne, stručné, tematické spoločné Ministerské vyhlásenie, zamerané na agendu MCM. Vyhlásenie je výrazom toho, že prostredníctvom multilaterálneho prístupu na pôde OECD je stále možné dosiahnuť konkrétne výsledky. Členské krajiny ocenili, že SR po intenzívnych konzultáciách dokázala pripraviť konsenzuálny návrh Vyhlásenia. Okrem neho bolo prijaté aj Vyhlásenie slovenského predsedníctva MCM. Žiadna z členských krajín nepredložila svoje národné vyhlásenie, čo je potvrdením toho, že členské krajiny sa stotožnili s návrhom SR.

Slovenské predsedníctvo si splnilo cieľ aj v podobe konkrétnych a hmatateľných výstupov Ministeriálu. Na MCM boli prijaté štyri právne nástroje OECD: Odporúčanie o umelej inteligencii, revidované Liberalizačné kódy, Odporúčanie k pravidlám v boji proti korupcii a za integritu v štátnych podnikoch a Deklarácia o inováciách vo verejnom sektore.

Premiér SR P. Pellegrini vo svojom úvodnom vystúpení uviedol, že tohtoročné MCM sa koná na rozhodujúcom mílniku pre tvorbu politik, nakoľko sa ekonomiky čoraz viac digitalizujú a rastie potreba pre medzinárodne koordinované politiky. Digitálna transformácia môže byť využitá pre lepšiu budúcnosť, pre ekonomický rast, prosperitu a udržateľný rozvoj, ak bude podporená vhodným a koordinovaným úsilím. **Digitálny humanizmus má byť hlavným filozofickým pilierom, o ktorý by sa politiky podporujúce túto transformáciu mali opierať. Inými slovami, v centre digitálnej revolúcie by mal byť človek.** Hlavnou úlohou vlád pri tvorbe politik v ére digitalizácie by mal byť „dizajn systému“ – ktorý má byť nadčasový a mal by zabezpečiť prístup k príležitostiam všetkým aktérom. Predseda vlády sa vyjadril v prospech dosiahnutia globálneho konsenzu o zdaňovaní digitálnych ekonomík, keďže **len spoločný globálny rámec môže priniesť lepšie hospodárske výsledky, väčšiu prosperitu a rýchlejší rast.**

Zdroj: Stála misia SR pri OECD

Nasledovalo slávnostné prijatie OECD Odporúčania o umelej inteligencii⁶. Premiér SR zablahoževal vedeniu Organizácie a všetkým členským krajinám k tomuto pozoruhodnému výsledku a k ich neúnavnej spolupráci v oblasti umelej inteligencie. Spolupráca členských krajín priniesla konkrétny a hmatateľný výstup pre MCM 2019, relevantný v kontexte širšej témy a v súlade s ambíciou slovenského predsedníctva.

Odporúčanie ustanovuje zdieľané princípy, ktoré by mali byť bázou pri aplikácii umelej inteligencie a ktoré by umelú inteligenciu mali pre užívateľov robiť transparentnejšiu a dôveryhodnejšiu. Len ak budú nové technológie podporené etickým rámcom, plne pochopené zo strany užívateľov a šírené kontrolovaným a bezpečným spôsobom, dokážu splniť svoju rolu a zrealizovať svoj potenciál pre ľudstvo. V neposlednom rade premiér SR označil výsledné Odporúčanie za potvrdenie významu dôležitosti práce OECD, poskytovania nástrojov, stanovovania noriem a budovania na podobne zmýšľajúcom členstve krajín, v duchu lepších politík pre lepšie životy. “Dnes sme svedkami významného mílnika v medzinárodnej spolupráci v oblasti tejto dôležitej technológie“, uviedol premiér. Generálny tajomník aj predseda vlády SR spečatili Odporúčanie symbolickým elektronickým podpisom⁷.

Bezpečná aplikácia inovatívnych technológií, ktoré zvyšujú produktivitu a zlepšujú vyhliadky pre ekonomickú prosperitu, je kľúčová aj v kontexte **Ekonomického výhľadu, ktorý následne predstavili generálny tajomník A. Gurría a hlavná ekonómka OECD, L. Boone.** Výrazne pomalšie tempo rastu globálnej ekonomiky, tlmený objem obchodu a investícií (najmä v Európe a Číne) a znížená dôvera spotrebiteľov aj podnikateľov môže – podľa OECD – viesť k fiškálnemu uvoľňovaniu vo väčšine kľúčových ekonomík.

Zdroj: Stála misia SR pri OECD

⁶ OECD Recommendation on Artificial Intelligence

⁷ Podpis má symbolický charakter a slúži výhradne na komunikačné účely

OECD očakáva spomalenie rastu svetovej ekonomiky na 3,2 percenta v roku 2019 z úrovne 3,5 percenta v roku 2018⁸. V roku 2020 by mal globálny rast ekonomiky zrýchliť na 3,4 percenta. Medzi hlavné riziká prognózy patrí pokračovanie zavádzania obchodných bariér, spomalenie ekonomiky Číny, politická neistota, finančná zraniteľnosť vysoko zadlžených ekonomík a aj súkromného sektora. **Podľa OECD by malo byť kľúčovou prioritou zníženie politickej neistoty, podpora dopytu a zvýšenie odolnosti ekonomík**, aj prostredníctvom prijímania štrukturálnych reforiem. Centrálné banky by mali byť pripravené podporovať ekonomiky dlhšiu dobu.

Podľa prognózy OECD má spomaliť aj slovenská ekonomika, aj keď rast na úrovni 3,4-3,5 percenta v tomto a budúcom roku je stále relatívne robustný. Oproti jesennej prognóze reviduje však OECD odhad rastu smerom nadol v oboch rokoch (o -0,8 p.b. v 2019 a o -0,2 p.b. v roku 2020). Štruktúra rastu má byť dominovaná domácim dopytom – najmä spotrebou domácností – ale pokračovať má aj rast investícií. Hlavným negatívnym rizikom pre slovenskú ekonomiku je vývoj externého prostredia, najmä vývoj v globálnom obchode. Medzi **hlavné posolstvá** Ekonomického výhľadu OECD pre SR patrí dôležitosť **zodpovednej fiškálnej politiky, ktorá má zlepšiť priestor na prijatie opatrení v prípade realizácie negatívnych rizík, ako aj význam štrukturálnych reforiem zameraných na lepšiu efektívnosť verejnej správy, výberu daní, reforma školstva a lepšia integrácia Rómov do ekonomiky a spoločnosti.**

V paneli lídrov diskutoval premiér SR P. Pellegrini s ministrami z Kórejskej republiky, Kanady, Španielska a Holandska o globálnom Ekonomickom výhľade a implikáciách prebiehajúcej digitalizácie pre výhľad ekonomík OECD. Lídri diskutovali aj o tom, aký národný postoj zaujali krajiny k prebiehajúcim socioekonomickým zmenám v dôsledku digitalizácie. Premiér SR P. Pellegrini zdôraznil potrebu nadčasového politického rámca, ktorý sa má sústrediť na to, v čom krajina najviac vyniká. V prípade SR, ktorá nedisponuje množstvom bohatstva v podobe prírodných zdrojov, sú to ľudia. Preto sa národná stratégia rozvoja SR sústreďuje na ľudí a skvalitňovanie ich zručností. To je v súlade so spomínanou filozofiou digitálneho humanizmu.

Následne počas pracovného obeda **generálny tajomník OECD predstavil Strategické orientácie⁹ s názvom „Výzva na urgentnú akciu, väčšie ambície a silnejšiu spoluprácu“.** Orientácie obsahujú desať hlavných strategických aktivít, dôraz generálny tajomník kladol na potrebu klásť si ťažké otázky; blahobyt ľudí v centre analýz a odporúčaní OECD; potrebu reagovať na špecifické výzvy digitálnej transformácie; efektívnejšiu podporu členských krajín v reformách; potrebu rozšíriť okruh krajín, ktoré pristúpia k OECD štandardom a prehĺbenie znalostí ohľadom obchodu a investícií. OECD by mala aj posilniť spoluprácu s G20, G7 a ostatnými medzinárodnými organizáciami a usilovať o pokrok v globálnych agendách. Na záver pracovného obeda **prijali členské krajiny revidované Liberalizačné kódy OECD a Odporúčanie OECD k pravidlám v boji proti korupcii a za integritu v štátnych podnikoch, ako aj Deklaráciu o inováciách vo verejnom sektore.** Takisto prijali Správu o pokroku v hodnotení Národných kontaktných bodov a povzbudili OECD v práci na revízii Odporúčania na ochranu detí online z roku 2012 a Odporúčania na ochranu kritickej informačnej infraštruktúry z roku 2008.

Prvá časť panelu s názvom **„Využitie potenciálu digitálnej transformácie: úloha vlád a medzinárodnej spolupráce“** prebehla v plenárnom formáte, ktorý bol venovaný pokroku v riešení daňových výziev vyplývajúcich z digitalizácie ekonomiky. Zasadnutie viedol minister financií SR, L. Kamenický. Podľa neho má digitalizácia výrazný vplyv na celú ekonomiku a v procese hľadania riešenia hrajú OECD a jej na faktoch založené analýzy nezastupiteľnú úlohu. Je potrebné nájsť dlhodobé, systémové, globálne riešenie, pričom jeho dosiahnutie si bude vyžadovať otvorenosť a ochotu spolupracovať všetkých strán.

⁸ Oproti marcovému výhľadu to predstavuje revíziu smerom nadol o 0,2 percentuálneho bodu

⁹ Predstavujú jeho príspevok do programu práce OECD a sú integrálnou súčasťou procesu prípravy rozpočtu OECD. Príprava dokumentu je plne v kompetencii GT OECD, s Radou OECD ho len konzultuje.

Zdroj: Stála misia SR pri OECD

OECD informovala ministrov, že sa v januári 2019 podarilo na úrovni Inkluzívneho rámca BEPS prijať správu, ktorá definuje dva piliere, v rámci ktorých by mali pokračovať diskusie o riešeníach. Po MCM sa uskutočnilo zasadnutie Inkluzívneho rámca BEPS¹⁰ na technickej úrovni a následne v júni 2019 prebehla diskusia na zasadnutí G20 v Japonsku s cieľom nájsť konsenzus na riešení do konca roka 2020.

Strany sa zhodli, že digitalizácia mení podnikanie a je potrebné prispôbiť daňové systémy týmto zmenám. Riešenie by malo byť dlhodobé, globálne, stabilné a jednoduché, ktoré neskomplikuje súčasný systém. Digitálne spoločnosti by mali platiť svoj férový podiel daní, otázkou je, ako, kde a koľko. Niektoré krajiny podporujú, aby sa pokračovalo len na prácach v rámci prvého piliera a nepodporujú diskusiu o minimálnom zdaňovaní. Dôležité je, aby klasické formy podnikania a podnikanie v digitálnom svete mali rovnaké podmienky. Niektoré krajiny už zaviedli svoje národné opatrenia, sú však ochotné ich zrušiť hneď po nájdení globálneho riešenia. Viacero krajín požaduje vypracovanie posúdenia vplyvu na ekonomiky. Riešenie je potrebné nájsť do konca roka 2020 a schváliť na úrovni G20.

Panel následne pokračoval vo formáte pracovných skupín na témy Konkurencieschopnosti, Digitálnej bezpečnosti a Správy dát. Pracovnej skupine o Digitálnej bezpečnosti predsedal podpredseda vlády SR pre investície a informatizáciu, R. Raši. Hlavní vystupujúci v pracovnej skupiny boli japonský minister zahraničných vecí Taro Kono a luxemburský minister financií Pierre Gramegna. Ministri sa zhodli, že dáta predstavujú cenné aktívum v 21. storočí, podobné tomu, čím bola ropa v 20. storočí. Vyslovili sa za voľný tok dát pri rešpektovaní princípu dôvery a ochrany súkromia, čo je jednou z priorit tohtoročného japonského predsedníctva G20. Zástupcovia podnikateľského sektora zdôraznili úlohu vlád pri príprave regulácie pri spravovaní dát. Viacerí ministri poukázali aj na bezpečnosť kritickej infraštruktúry a kybernetickú bezpečnosť, pričom považujú medzinárodnú spoluprácu, aj v rámci OECD, za kľúčovú. Prítomné krajiny podporili iniciatívu Nového Zélandu za zamedzenie využívania internetu na teroristické a extrémistické ciele.

R. Raši predsedal aj plenárnemu zasadnutiu ďalšieho panelu s názvom „Úloha rôznych aktérov v spoločnosti v ére digitalizácie: zamestnanie, zručnosti a vzdelanie“. Podpredseda vlády zdôraznil význam dôslednej spolupráce medzi ústrednými orgánmi vlády, špecializovanými organizáciami štátnej správy, samosprávou, sociálnymi partnermi, priemyslom a občianskou spoločnosťou pri príprave ľudí na zmeny na trhu práce, ktoré automatizácia a robotizácia v dohľadnej dobe prinesie. Diskusiu v dvoch rovnomenných pracovných skupinách na tému „Zručnosti“ viedli predstavitelia SR, konkrétne, ministerka školstva, M. Lubyová a hlavný ekonóm ministerstva financií, B. Banerjee.

¹⁰ V súčasnosti združuje 129 krajín

Zdroj: Stála misia SR pri OECD

Pracovná skupina pod vedením ministerky M. Lubyovej osobitne zdôraznila význam digitálnej spoločenskej transformácie, ktorá je sociálne spravodlivá a zameraná na ľudí. Identifikovala vyučovanie multidisciplinárnych študijných odborov ako nástroj zvyšovania zručností i sociálnej inklúzie zlučiteľných s novými spoločenskými paradigmami. **Pracovná skupina pod vedením hlavného ekonóma MFSR B. Banerjeeho** sa zaoberala znižovaním neistôt na pracovných trhoch a portabilitou finančných nástrojov sociálneho zabezpečenia za účelom zlepšenia sociálnej mobility.

Medzi stále body agendy MCM patria pracovné raňajky zamerané na riadenie a interný chod Organizácie (tzv. „Management Breakfast“). Tento rok sa, okrem iného, sústredili aj na ďalšie rozširovanie a budúcnosť OECD. Z titulu predsedníckej krajiny ich viedol minister financií SR, L. Kamenický. Členské krajiny v rámci bloku k riadeniu organizácie vyzdvihli úlohu OECD pri navrhovaní nových štandardov a mnohé z nich sa vyjadrili v prospech prijatia skorého rozhodnutia v procese rozširovania OECD.

Zdroj: Stála misia SR pri OECD

Posledné plenárne zasadnutie Ministeriálu OECD sa nieslo v znamení prepájania digitalizácie s ekonomickou udržateľnosťou a sociálnym blahobytom. Ministri diskutovali o potenciálnych prínosoch digitálnej transformácie v tomto smere, a aké politiky môžu napomôcť zabezpečiť, aby sa tieto výhody zdieľali v rámci celej spoločnosti. Diskutovalo sa aj o úlohe inovácií a ich potenciáli urobiť globálne hospodárstvo udržateľnejšie, zavádzaním ekologickejších obchodných postupov a efektívnejším využívaním dostupných zdrojov.

Pracovnej skupine „Digitálna inovácia ako katalyzátor pre obehové hospodárstvo a zelený rast“ predsedal štátny tajomník Ministerstva životného prostredia SR N. Kurilla. V rámci diskusie ministri vyzdvihli potrebu

angažovanosti vládneho sektora, ktorý by mal prostredníctvom odolných, produktívnych a udržateľných systémov budovať technologicky bezpečné a efektívne fungovanie obehového trhu s akcentom na pokračujúcu dekarbonizáciu ekonomík. Diskutovali aj o otázkach odpadového hospodárstva, agropotravinárskych systémov, poskytovania hospodárskych stimulov pre účely zlepšovania obehového hospodárstva a o regulácii analýzy zhromaždených dát o správaní sa zákazníkov za účelom ochrany spotrebiteľa. Zvyšovanie povedomia širokej verejnosti o vplyvoch a prínosoch digitálnych technológií, ako aj poskytovanie adekvátnych vzdelávacích a tréningových programov tvorili významnú súčasť diskusie a všeobecného konsenzu vo veci dôležitej úlohy OECD v tejto oblasti.

Pracovnú skupinu „Digitálna inovácia ako motor inteligentných riešení“ viedol minister hospodárstva SR P. Žiga. V skupine si ministri vymenili názory na vládne a regionálne politiky na podporu zavádzania inovatívnych riešení bezpečným, nestranným a spravodlivým spôsobom. Taktiež diskutovali o šírení dezinformácií v digitálnom veku, ochrane etických rámcov pri zdieľaní informácií online a ochrane ohrozených skupín a detí pri využívaní online riešení.

Minister P. Žiga sa aktívne zúčastnil aj pracovného obeda s témou „Využitie a diverzifikácia výhod plynúcich z obchodu v ére digitalizácie“, ktorú viedol kanadský minister obchodu, J. Carr. Ministri si vymenili názory o tom, ako môže obchod v digitálnom veku zlepšiť nielen celkové výsledky, ale aj prispieť k inkluzívnosti tým, že umožní všetkým rovnomerne podieľať sa na obchode a profitovať z neho. Taktiež diskutovali o súčasných výzvach, ktorým čelí globálny obchod, vrátane opatrení narúšajúcich trh, najmä vládne podpory narúšajúce obchod v špecifických sektoroch.

Záver a tlačová konferencia

Generálny tajomník OECD za najvýznamnejší výstup MCM označil prijatie OECD Odporúčania o umelej inteligencii, čo je vôbec prvým medzivládny dohovorom v tejto oblasti. Nakoľko vývoj v tejto disciplíne je príliš rýchly, považuje stanovenie princípov k umelej inteligencii, ktoré budú globálne rešpektované, za lepší spôsob, ako snahu o jej reguláciu. Je ambíciou OECD, aby Odporúčanie bolo podporené lídrami G20 na tohtoročnom samite, čím by sa stali globálnym štandardom. Dôležitým výstupom MCM bolo aj prijatie OECD Deklarácie o inováciách vo verejnom sektore, ktorú podporili okrem 36 členských krajín aj štyri partnerské krajiny. Jej prijatím bol vyslaný silný signál medzinárodnému spoločenstvu, že inovácie vo verejnom sektore sú dôležité a hodné pozornosti a podpory.

Zdroj: Stála misia SR pri OECD

Podpredseda vlády pre investície a informatizáciu R. Raši pripomenul, že koncept digitálneho humanizmu, ktoré slovenské predsedníctvo počas MCM zdôrazňovalo, počíta s ľudskou bytosťou v centre digitálnej éry. Tento koncept bol uplatnený aj v OECD Odporúčaní k umelej inteligencii. Dodal, že na MCM bol zhodnotený dosiahnutý pokrok v zdaňovaní digitálnej ekonomiky. OECD predloží svoje návrhy v tejto oblasti lídrom G20 v roku 2020. OECD presadzuje dosiahnutie globálneho prístupu k zdaňovaniu digitálnej ekonomiky pred unilaterálnymi prístupmi niektorých krajín. Dáta sa stávajú kľúčovým faktorom produkcie v 21. storočí pri rešpektovaní dôvery pri toku dát. R. Raši pripomenul, že mnohé pracovné pozície v digitálnom veku budú ohrozené v dôsledku automatizácie a robotizácie, nevynímajúc SR. Z tohto dôvodu je kľúčové, aby náležitá pozornosť bola venovaná adaptácii zručností a potrebným zmenám v systéme vzdelávania. Podpredseda vlády R. Raši v mene vlády SR poďakoval za príležitosť viesť MCM 2019. Ocenil zároveň výbornú spoluprácu s OECD.

Prítomnosť SR v OECD

Úspech slovenského predsedníctva spočíval aj v silnej vizuálnej a gastronomickej prítomnosti SR v priestoroch OECD na Fóre aj počas MCM, ktorá symbolizovala jeho vlastníctvo. Priestory OECD zdobila kovová a machová busta „**Facie**“, ktorá mala reprezentovať dualitu a latentný konflikt medzi ľudským faktorom a vplyvmi digitalizácie na spoločnosť. Cieľom bolo zdôrazniť záujem našej krajiny o diskusiu o digitalizácii „tvárou v tvár“. Pod bustou vo vstupnej hale boli inštalované televízne obrazovky prehrávajúce krátke videá o SR, zamerané na históriu krajiny, jej folklór a prírodu, ako aj na moderné firmy pôsobiace v našej krajine. V ich blízkosti si mohli návštevníci Týždňa OECD požičať tablety, vďaka ktorým sa pohybovali vo virtuálnej realite, a po kliknutí na jednotlivé útvary sa im objavili pred očami zaujímavosti o Slovensku.

Zdroj: Stála misia SR pri OECD

Slovenské predsedníctvo sa ujalo aj výzdoby externých priestorov OECD. V záhrade OECD boli rozmiestnené nafukovacie gauče s dekami a kvetinovou výzdobou, kde si mohli účastníci pochutnať na slovenských jedlách i nápojoch. Zo slovenských jedál to boli mačanka, bryndzové pirohy a makové šúľance, ktoré sa podávali vo *foodtrucku* umiestnenom v záhrade OECD, a v ďalších stánkoch sa servirovali ikonické šumivé nealkoholické nápoje ako Kofola a Vinea, či slovenská káva. Účastníci sprievodných podujatí nešetrili chválou na slovenské menu a ocenili výnimočný zážitok v podaní slovenských umelcov vystupujúcich v OECD a *table-mappingu*, v rámci ktorého sa na stoly MCM večere premietali informácie a vizuálne obrazy Slovenska.

Zdroj: Stála misia SR pri OECD

Generálny tajomník OECD uviedol, že doteraz sa žiadna predsednícka krajina nezhostila príprav a organizácie MCM s takým nasadením a pozornosťou pre detail – či išlo o substanciu, ministerské vyhlásenie, angažovanosť vládných činiteľov alebo sprievodné podujatia – ako SR. Aj mnohé členské krajiny hodnotili zvolenú tému, diskusie ministrov a organizáciu MCM vysoko.

SEKTOROVÉ POLITIKY

»» EKONOMIKA ««

Zverejnenie Ekonomického prehľadu Slovenskej republiky na rok 2019

*GT OECD A Gurría a PV SR P. Pellegrini.
Zdroj: ÚV SR*

Dňa 5. februára bol v Bratislave oficiálne zverejnený **Ekonomický prehľad Slovenskej republiky na rok 2019** za účasti generálneho tajomníka OECD A. Gurría a predsedu vlády SR P. Pellegriniho. V rámci zverejnenia Ekonomického prehľadu A. Gurría rokoval s premiérom P. Pellegrinim, podpredsedom vlády pre investície a informatizáciu R. Rašim, podpredsedom vlády a ministrom financií P. Kažimírom, ministerkou školstva, vedy výskumu a športu M. Lubyovou, ministrom hospodárstva P. Žigom a ministrom zahraničných vecí a európskych záležitostí M. Lajčákom. Na pôde ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí generálny tajomník OECD spolu s P. Kažimírom, P. Žigom a J. Kurucom z Úradu splnomocnenca vlády pre rómske komunity diskutoval s odbornou verejnosťou.

Okrem pravidelného hodnotenia makroekonomickej a fiškálnej situácie SR OECD analyzovala „sociálnu integráciu Rómov na Slovensku“ a „zvýšenie prínosov integrácie Slovenska v globálnych hodnotových reťazcoch“. Podľa OECD slovenská ekonomika zažíva silný a vyvážený hospodársky rast, ktorý by mal byť v rokoch 2019 a 2020 najrýchlejší spomedzi krajín OECD. Rast je vyvážený. Investície v automobilovom sektore podporujú rast exportu. Domáci dopyt rastie vďaka vývoju na trhu práce, investíciám a EÚ fondom. Pokračuje rast zamestnanosti a pokles nezamestnanosti, problémom je nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily.

GT OECD A. Gurría a podpredseda vlády SR pre investície a informatizáciu R. Raši.
Zdroj: ÚV SR

NBS prijala viacero **opatrení na spomalenie rastu zadlženosti domácností**, ktorý v poslednom období pokračoval vo vysokom tempe. Zvyšujúci sa tlak na kapacitu ekonomiky by mohlo viesť k jej prehriatiu.

OECD víta **konsolidáciu verejných financií**, v ktorej by vláda mala **pokračovať podľa plánu**, aby bola ekonomika pripravená na prípadné krízy. Ekonomický rast Slovenska môže ohroziť ďalší nárast napätia v medzinárodnom obchode.

V kontexte starnutia obyvateľstva **OECD odporúča plne implementovať penzijnú reformu z rokov 2012-2013** (OECD nepodporuje zastropovanie odchodu veku do dôchodku).

Fiškálnej udržateľnosti a lepšej efektívnosti pomôže aj začlenenie **revízie výdavkov** a projektu „**Hodnoty za peniaze**“ do procesu strednodobého plánovania rozpočtu ako aj lepšia správa daní.

Integrácia Rómov na Slovensku – príležitosť, ktorú je potrebné využiť

Regionálne rozdiely sú stále výrazné. Vylúčené Rómske komunity sa väčšinou nachádzajú v menej rozvinutých regiónoch a žijú v chudobe. **Na zlepšenie situácie Rómov na Slovensku a ich inklúzie do spoločnosti je potrebné prijať viacero vzájomne prepojených opatrení týkajúcich sa oblasti vzdelávania, zdravotníctva, zamestnanosti, bývania a sociálnej oblasti.** Rómovia potrebujú lepší prístup k vzdelaniu, zdravotníctvu, pracovným príležitostiam a ostatným verejným službám. **OECD navrhuje posilniť právomoci splnomocnenca vlády SR pre Rómske komunity.** Úspešné programy, ktoré boli financované z EÚ fondov, by mali byť následne financované zo štátneho rozpočtu, aby boli udržateľné pozitívne výsledky programov.

GT OECD A. Gurría, minister hospodárstva SR
P. Žiga, podpredseda vlády SR a minister
financií SR P. Kažimír.
Zdroj: MZVEZ SR

Slovensko v globálnych hodnotových reťazcoch – zameriavame sa na produkciu s nižšou pridanou hodnotou, dôležitá je podpora vedy a výskumu a vzdelávania

Slovenská ekonomika je dobre začlenená do globálnych hodnotových reťazcov, je však primárne závislá na automobilovom priemysle, ktorého domáca pridaná hodnota je limitovaná. **Na zlepšenie postavenia Slovenska v globálnych hodnotných reťazcoch je potrebné zlepšiť vzdelávací systém, podporiť vedu, inovácie a výskum, spoluprácu veľkých nadnárodných firiem s malými lokálnymi firmami.** Slovensko patrí medzi krajiny, ktoré môžu byť najviac postihnuté automatizáciou. Aby Slovensko eliminovalo dopady, je potrebné investovať do zručností a byť pripravené prispôsobiť sa novým technológiám.

Hlavné odporúčania OECD pre SR

- a) fiškálna politika, finančná politika a reformy verejného sektora
- pokračovať v konsolidácii verejných financií a v znižovaní dlhu, minimálne takým tempom, ako sa plánuje;
 - posilniť iniciatívu Hodnota za peniaze a integrovať ju do procesu strednodobého fiškálneho plánovania;
 - zvýšiť environmentálne dane;
 - plne implementovať penzijnú reformu z roku 2012-2013;

- b) Zlepšenie zručností
- v rámci odborného vzdelávania zvýšiť čas strávený na všeobecnom a digitálnom tréningu;
 - zvýšiť výdavky na aktívne politiky trhu práce s cieľom znížiť zaťaženie pracovníkov na úradoch práce a pokračovať v podpore rekvalifikačných opatrení na základe potrieb pracovného trhu;
 - pokračovať v zjednodušení udeľovania víz a pracovných povolení cudzincom;
 - vyčleniť časť rodičovskej dovolenky len otcom s cieľom znížiť nevýhodu matiek na pracovnom trhu;
- c) Zlepšiť sociálnu integráciu Rómov
- zapojiť Rómov do rozvoja a fungovania integrovaných služieb v oblasti zdravotníctva, vzdelávania a zamestnanosti;
 - zvýšiť právomoci Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity;
 - zabezpečiť udržateľné financovanie úspešných programov pilotne financovaných EÚ fondami;
 - pokračovať v rozširovaní poskytovania kvalitného včasného vzdelávania a starostlivosti a eliminovať finančné prekážky v účasti;
 - podporiť tréningy učiteľov, zvýšiť počet vzdelávacích asistentov s jazykom rómskym a zlepšiť výučbu slovenského jazyka pre rómske deti;
- d) Zvýšiť prínosy integrácie SR do globálnych hodnotových reťazcov
- pokračovať v reforme súdnictva;
 - zverejňovať analýzy výsledkov absolventov na trhu práce;
 - do hodnotenia univerzít verejných výskumných inštitúcií zahrnúť spoluprácu s inovatívnymi spoločnosťami v oblasti výskumu;

Zdaňovanie digitálnej ekonomiky – cieľom zostáva nájsť konsenzus na riešení do roku 2020

Zasadnutie krajín Inkluzívneho rastu BEPS v OECD.
Zdroj: SM SR pri OECD

Koncom mája členovia **Inkluzívneho rámca BEPS** (k 1. júlu 2019 členmi rámca je 128 krajín a jurisdikcií) schválili pracovný program s cieľom nájsť konsenzus na riešení daňových výziev vyplývajúcich z digitalizácie ekonomiky. Krajiny sa zároveň **zaviazali pokračovať v rokovaníach a nájsť konsenzus na dlhodobom riešení do konca roka 2020**. Tento záväzok následne podporili aj lídri G20 na svojom júnovom zasadnutí.

Krajiny sa dohodli, že práce na hľadanie riešenia budú pokračovať **na technickej úrovni v rámci oboch pilierov**: 1. pilier sa zaoberá pridelením práv na zdanenie, definovaním nexusu a rozdelením zisku; 2. pilier – stanovenie minimálneho zdaňovania a riešenie ostatných prvkov BEPS. Krajiny sa zároveň dohodli na **potrebe pripraviť posúdenie vplyvu (impact assessment)** jednotlivých návrhov na daňové príjmy, rast a investície v krajinách.

S ambíciou **nájsť konsenzus na globálnom riešení do konca roka 2020, bude potrebné nájsť politickú dohodu na spoločnom riešení do konca roka 2019**, aby bol dostatok času na dokončení technických prác v roku 2020.

»» UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ, REGIONÁLNY ROZVOJ A ROZVOJOVÁ SPOLUPRCA ««

Dialóg Rady OECD k Agende 2030 pre udržateľný rozvoj

Dňa 6.3.2019 sa v OECD špeciálne zasadnutie dialógu Rady OECD k Agende 2030 pre udržateľný rozvoj. Na zasadnutí si členské krajiny OECD a kľúčové partnerské krajiny a multilaterálne organizácie vymenili skúsenosti s pokrokom v politikách udržateľného rozvoja. Zasadnutie sa zameralo na tri okruhy oblastí relevantných pre implementovanie Agendy 2030 a priebežných rozvojových cieľov do roku 2020: **riešenie sociálnych nerovností vrátane rodovej rovnosti, životné prostredie, mobilizovanie finančných prostriedkov pre udržateľný rozvoj**. Na zasadnutí sa okrem stálych predstaviteľov členských krajín pri OECD zúčastnili aj vysokí predstavitelia vyše päťdesiatich krajín a multilaterálnych organizácií. Medzi **čestných hostí** zasadnutia patrili aj **podpredseda vlády SR pre investície a informatizáciu, Richard Raši**, a **predsedníčka Hospodárskej a sociálnej rady OSN Inga Rhonda King**.

Častými témami diskusie účastníkov boli **potreba adresovania relatívnej chudoby a nerovnosti príležitostí** v krajinách OECD, **hospodárskopolitický model rastu sústrediaci sa na ľudí** (*people-centered growth model*), a **rozpočtové praktiky usilujúce o rodovú rovnosť** (*gender equality-based budgetting*) vo vnútropolitickej

Podpredsedovi vlády SR R. Rašimu (vľavo) sa za prítomnosti generálneho tajomníka OECD A. Gurrú (v strede) predstavuje zástupca GT OECD M. Kono (vpravo). Zdroj: SM SR pri OECD

i zahraničnopolitickej sfére. Pozornosť bola venovaná aj **obehovej ekonomike, ochrane biodiverzity, prevencii vysídlenia osôb a migrácie** z dôvodu klimatických zmien, a **technologickým a digitálnym inováciám**. V oblasti financovania udržateľného rozvoja najčastejšie dominovala otázka zlepšovania správy daní, mobilizácie vnútroštátnych zdrojov a k tomu potrebnej **medzinárodnej daňovej spolupráce a prevencii nezákonných finančných tokov**. Prediskutovaná bola aj úloha štátnych a multilaterálnych inštitúcií v presadzovaní investičných a podnikateľských postupov, ktoré vedú k pozitívnym environmentálnym a/alebo sociálnym účinkom.

Podpredseda vlády SR pre investície a informatizáciu, R. Raši, následne otvoril prvý tematický blok k odstraňovaniu nerovností a k podpore sociálnych práv najviac znevýhodnených ľudí. Dôrazne ocenil kvalitu a užitočnosť **spolupráce** jeho úradu s OECD pri národnej implementácii Agendy 2030 v SR, ale aj spoluprácu ostatných ministerstiev SR s OECD v rôznych sektorových agendách ako vzdelávanie či digitálna ekonomika. Účastníkov informoval o celospoločensky uznaných šiestich prioritách SR pre udržateľný

rozvoj, o činnosti **Rady Vlády SR pre Agendu 2030 pre udržateľný rozvoj**, o pilotnom **Národnom investičnom pláne SR**, dobrovoľnom národnom hodnotení SR na ECOSOC HLPF 2018 a o nasledujúcich krokoch vlády SR pri príprave **dlhodobej stratégie udržateľného rozvoja v SR**. Zdôraznil, že Ministerské zasadnutie Rady OECD v roku 2019, ktorému bude SR predsedáť na politickej úrovni, má za tému zvolenú práve problematiku digitalizácie, ktorá z hľadiska dôležitosti, potrieb a výziev zjednocuje členské krajiny OECD. K problematike rodovej rovnosti uviedol, že **SR patrí medzi krajiny s mimoriadne dobrým výsledkom v hodnotení** podľa indikátora OECD/OSN SIGI (Index **sociálnej a inštitucionálnej nediskriminácie žien**), avšak verejné opatrenia usilujú o ďalšie zlepšenie v tejto oblasti. Posledné úspechy SR sa týkajú najmä v oblasti **zvýšenia minimálnej mzdy a úrovne materských/rodičovských dávok**, rozšírenia siete predškolských výchovno-vzdelávacích zariadení a série opatrení posilňujúcich **legislatívnu aj inštitucionálnu ochranu žien, detí, obetí domáceho násillia a obetí diskriminácie**. Spomenul aj problematiku odstraňovania regionálnych nerovností v súvislosti s digitálnymi inováciami a sociálnym podnikaním. Napokon ocenil dôležitosť európskych konvergenčných procesov a piatich cieľov európskej kohéznej politiky. **SR podľa neho do OECD prináša motivačnú skúsenosť v podobe dosahovania úspechov v udržateľnom rozvoji za súčasného znižovania závislosti od verejného dlhu a prechodu na vyrovnaný štátny rozpočet**.

Sekretariát OECD pri príležitosti zasadnutia spracoval aj odpočet činností a výstupov OECD v oblasti podpory implementácie Cielov udržateľného rozvoja (dostupný online na <http://www.oecd.org/sdgs/Key-issues-for-discussion-OECD-Council-on-2030-Agenda.pdf>). OECD uplatňuje perspektívu SDGs v štyroch oblastiach – prístupy a nástroje OECD, štatistiky a analýzy OECD, cielená technická pomoc členským krajinám a napokon vonkajšie vzťahy s nečlenskými krajinami a multilaterálnymi organizáciami.

Konferencia Quo vadis SlovakAid? o rozvojovej spolupráci SR

*Riaditeľ direktoriátu OECD pre rozvojovú spoluprácu, J.M. da Silva a štátny tajomník MZVEZ SR L. Parížek.
Zdroj: Stála misia SR pri OECD*

Dňa 24.4.2019 sa v priestoroch Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR uskutočnila konferencia, obsahom ktorej bolo **predstavenie výsledkov hodnotenia systému rozvojovej spolupráce SR, tzv. peer review**, zo strany expertov OECD, ako aj **novej Strednodobej stratégie rozvojovej spolupráce na roky 2019 – 2023**.

Konferenciu otvoril štátny tajomník MZVEZ SR Lukáš Parížek, ktorý zdôraznil, že SR, ako mladý rozvojový donor dokáže efektívne reagovať na konkrétne potreby partnerských krajín a realizuje rozvojové projekty s cieľom zlepšenia životných podmienok ich obyvateľov. Zároveň upozornil, že existuje obrovská medzera medzi globálnymi rozvojovými potrebami a tým, čo sú donorské štáty schopné pokryť zo svojich zdrojov. Tieto chýbajúce finančné zdroje je možné zabezpečiť len s intenzívnym zapojením súkromného sektora do rozvojovej spolupráce.

Strednodobá stratégia rozvojovej spolupráce na roky 2019-2023 reflektuje odporúčania hodnotenia rozvojovej spolupráce SR zo strany Výboru OECD/DAC v roku 2018. Riaditeľ direktoriátu OECD pre rozvojovú spoluprácu, Jorge Moreira da Silva konštatoval, že SlovakAid má, napriek obmedzeným administratívnym a rozpočtovým možnostiam, potrebnú vizibilitu, dobrú reputáciu

a vysoký stupeň profesionality. Zároveň upriamil pozornosť na kľúčové odporúčania hodnotenia, ktoré sa týkajú najmä **potreby navyšovania finančných zdrojov, posilňovania personálnych kapacít, dôrazu na systém založený na výsledkoch a efektívnejšieho zapájania súkromného sektora do rozvojovej spolupráce.**

Slovensko poskytuje oficiálnu rozvojovú pomoc pod značkou SlovakAid od roku 2003 a od roku 2013 je členom Výboru OECD pre rozvojovú pomoc (OECD/DAC). Systém rozvojovej spolupráce všetkých členov výboru je hodnotený zo strany direktoriátu OECD pre rozvojovú spoluprácu v päťročných intervaloch. Na hodnoteniach Peer Review sa podieľajú vždy aj dve členské krajiny OECD/DAC, v prípade hodnotenia SR to boli Fínsko a Island.

Zasadnutie výboru OECD pre politiky regionálneho rozvoja na úrovni ministrov v Aténach

Zdroj: OECD

V dňoch 19. – 20. marca 2019 sa v gréckych Aténach konalo v poradí 4. zasadnutie **Výboru OECD pre politiky regionálneho rozvoja (RDPC) na úrovni ministrov**. Nosnou témou RDPC Ministeriálu boli „**Megatrendy: Budovanie lepšej budúcnosti pre regióny, mestá a vidiecke oblasti**“, a pri príležitosti 20. výročia vzniku RDPC poskytlo toto zasadnutie priestor pre diskusiu o geografii globálnych megatrendov, o dôležitosti presne zameraných politík a opatrení, ale aj o efektívnom riadení naprieč všetkými úrovňami štátnej správy, ktoré spoločne zabezpečujú rozkvet všetkých regiónov, miest a vidieckych oblastí.

Viac ako 40 ministrov, vedúcich delegácií a medzinárodných organizácií z celého sveta diskutovalo počas zasadnutia o otázke „**Prispievajú globálne megatrendy ku geografickému znevýhodneniu, alebo vytvoria namiesto toho geografické znevýhodnenia a príležitosti?**“, a tiež o potrebe zahrnutia politík zameraných na konkrétne miesta do prijímania rozhodnutí ovplyvňujúcich členské krajiny. Hlavným cieľom zasadnutia bolo zabezpečiť lepšiu budúcnosť pre obyvateľov žijúcich v regiónoch.

Delegácia Slovenskej republiky bola vedená Patrikom Krauspem, vedúcim Úradu podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu. Spolu so zástupcami vlád jednotlivých členských krajín OECD hľadali

inovatívne riešenia využívania príležitostí a mitigácie rizík vznikajúcich z významných transformácií hospodárstiev a spoločnosti, akými sú napríklad globalizácia, digitalizácia, meniaci sa charakter práce, nerovnosti, demografické zmeny, urbanizácia, nedostatok zdrojov a nízkouhlíkové hospodárstvo. Slovenská republika vystúpila aj v pozícii **lead speaker** v rámci diskusnej skupiny zameranej na tému tzv. „Smart Spending“, v ktorej ministri diskutovali o **investíciách do kvalitnej infraštruktúry**.

Berúc ohľad na fakt, že problematika regionálneho rozvoja naberá v rámci národných agend, vo verejnej diskusii, ako aj v OECD na dôležitosti, bolo toto stretnutie **klúčovým momentom zdieľania informácií a vyslania jasného signálu o úlohe politik zameraných na konkrétne miesta**, pomáhajúcich pri riešení najpálčivejších spoločných výziev v tejto oblasti.

Jedným z hlavných výstupov RDPC Ministeriálu bolo prijatie tzv. **Ministerského vyhlásenia** o politikách budujúcich lepšiu budúcnosť pre regióny, mestá a vidiecke oblasti. **Slovensko sa na ministerskom zasadnutí pripojilo k tomuto vyhláseniu**, v ktorom sa zaviazalo, že bude podporovať vytváranie podmienok pre lepší život v regiónoch. Ďalšie dôležité dokumenty, ktoré boli schvaľované počas RDPC Ministeriálu, sú **Princípy OECD pre mestské politiky a Princípy OECD pre vidiecke politiky**, a hlavným knižným výstupom RDPC Ministeriálu bol **OECD Regional Outlook 2019**, ktorý obsahuje aj **country note o Slovenskej republike**.

Výbor OECD pre politiky regionálneho rozvoja zasadá dvakrát ročne, a **raz za 5 rokov na úrovni ministrov**. Viac informácií o Ministerskom zasadnutí je dostupných na webstránke <http://www.oecd.org/regional/ministerial/>.

»» ENERGETIKA ««

Medzinárodný V4 workshop energetickej bezpečnosti v elektroenergetike a systémovej pripravenosti v regióne V4, 4. júna 2019 v Bratislave

Zdroj: Stála misia SR pri OECD

Dňa 4. júna sa v Bratislave konal medzinárodný expertný workshop krajín V4 zameraný na bezpečnosť v elektroenergetike. Workshop bol organizovaný Ministerstvom hospodárstva SR, ktoré **okrem partnerov V4 v energetike** prizvalo za okrúhly stôl **zástupcov z prenosových sústav krajín V4 a zástupcov z energetických agentúr OECD, IEA a NEA**, ktorí prezentovali zistenia štúdie zameranej na jadrovú energiu (Nuclear Power in a Clean Energy System), ktorá bola týždeň pred tým vydaná v Kanade. Na základe iniciatívy SR v rámci predsedníctva vo V4 na predmetnej štúdii

participovali aj krajiny regiónu V4. Jadrová energia zohráva dôležitú úlohu pri prechode na nízkouhlíkové hospodárstvo a vo väčšine energetických mixoch Vyšehradských krajín je relevantným zdrojom energie, pričom v energetickom mixe SR má jadro významné miesto (57,4% na výrobe elektriny). **Podujatie prispelo k zintenzívneniu vzťahov medzi oboma agentúrami OECD a regiónom V4, ako aj k zviditeľneniu Vyšehradského regiónu v oboch medzinárodných organizáciách.**

Workshop bol rozdelený na 2 časti. **V prvej (doobednej) časti SK PRES nadviazalo na úspešne prijaté posledné štyri legislatívne akty týkajúce sa nového dizajnu trhu s elektrinou, ktoré dňa 22. mája 2019 formálne ukončili rokovania k energetickému balíčku „Čistá energia pre všetkých Európanov“.** V rámci celodenného stretnutia zúčastnení zástupcovia diskutovali predovšetkým o energetickej bezpečnosti v elektroenergetike, úlohe jadrovej energetiky z pohľadu výrobnnej a systémovej adekvátnosti a z pohľadu príspevku jadrovej energie k nízkouhlíkovej energetike. Prevádzkovatelia prenosových sústav sa podrobnejšie zamerali na výhľad národnej a regionálnej adekvátnosti výrobných a prenosových kapacít.

V súčasnosti všetky krajiny V4 čelia výzvam, ktoré prinášajú zvyšovanie podielu obnoviteľných zdrojov a nové trendy v energetickom sektore, preto každá krajina už dnes rieši otázku budúcej sebestačnosti vo výrobe elektriny, aj v nadväznosti na klimaticko-energetické ciele EÚ 2030 a ďalej. Podiel fosílnych palív predovšetkým uhlia na výrobe elektriny do roku 2030 bude mať v regióne V4 a v rámci celej únie klesajúcu tendenciu. Očakáva sa, že podiel jadra na výrobe elektriny v regióne V4 sa naopak môže naďalej zvyšovať vďaka dostavbe 3. a 4. bloku v Mochovciach, zvažovanej výstavbe prvej jadrovej elektrárne v Poľsku (jadrová elektrárňa s kapacitou 1.0- 1,5 GW do roku 2033) a výstavbe novej jadrovej elektrárne v Českej republike (ktorá by mala nahradiť existujúce bloky JE Dukovany po ukončení ich prevádzky). „Jadrová energia zohráva dôležitú úlohu pri prechode na nízkouhlíkové hospodárstvo a vo väčšine energetických mixoch Vyšehradských krajín je relevantným zdrojom energie, pričom v energetickom mixe SR má jadro významné miesto. Vďaka jadrovej energii je v súčasnosti výroba elektriny na Slovensku viac ako 80 % bez emisná,“ vyzdvihla Žáková.

Vzhľadom na fakt, že spotreba elektriny v krajinách V4 sa zvyšuje, pričom nie všetky krajiny V4 sú sebestačné vo výrobe elektriny a vykazujú pomerne vysokú závislosť na fosílnych zdrojoch, je potrebné sa vážne zaoberať nielen z národného, ale aj regionálneho pohľadu otázkou výrobnnej a tiež systémovej dostatočnosti vrátane flexibility sústav spojenej s nárastom variabilných obnoviteľných zdrojov. Krajiny V4 sa zhodli, že dôležitým elementom ovplyvňujúci vývoj ich budúcich energetických výrobných mixov sú náklady a návratnosť investícií do jednotlivých energetických technológií (jadrové, fosílné, obnoviteľné) popri vývoji trhových cien elektriny a klimatických a environmentálnych politikách a cieľoch EÚ.

Zdroj: Stála misia SR pri OECD

Druhá (poobedná) časť workshopu bola venovaná prezentáciám zástupcov z energetických agentúr OECD, t.j. IEA a NEA, ktorí informovali o štúdiách realizovaných v oblasti elektroenergetiky a cezhraničnej spolupráce a úlohe jadrovej energie. Začiatkom tohto roka IEA v spolupráci s NEA začala prácu na špecializovanej štúdii zameranej na jadrovú energiu (Nuclear Power in a Clean Energy System), na ktorej na základe iniciatívy SR participovali aj krajiny regiónu V4. Kľúčové zistenia predmetnej štúdie boli práve dnes (po jej oficiálnom vydaní minulý týždeň v Kanade) prezentované expertmi IEA a NEA v Bratislave.

Predmetná štúdia sa zameriava na úlohu jadrovej energetiky v prechode na čistú energiu, existujúce či ďalšie potenciálne prínosy jadrovej energie a jej interakcie s inými zdrojmi nízkouhlíkovej energie, vrátane obnoviteľných zdrojov. Štúdia analyzuje úlohu jadrovej energie pri redukcii emisií CO₂, spoľahlivosti elektrizačného systému a importnej závislosti. Tak ako NEA svojimi pravidelnými analýzami potvrdzuje, tak aj štúdia IEA jasne signalizuje, že bez významného príspevku jadrovej energie bude globálna transformácia energetického sektora oveľa ťažšia. Popri obnoviteľných zdrojoch energie, opatrení v oblasti energetickej efektívnosti a ďalších inovatívnych technológiách môže jadrový výskum významne prispieť k dosiahnutiu trvalo udržateľných energetických cieľov a k zvýšeniu energetickej bezpečnosti. Štúdia tiež tiež potvrdila

skutočnosť, že bez jadrovej energie by emisie CO₂ z výroby elektrickej energie boli v tomto období takmer o 20% vyššie. Ak však nebudú prekonané prekážky, ktorým sektor jadrovej energie čelí, jeho úloha bude čoskoro na celom svete prudko klesať, a to najmä v Európe, Spojených štátoch a Japonsku.

Budúci rok bude vydaná päťročnica NEA zameraná na analýzu nákladov na výrobu elektrickej energie podľa jednotlivých zdrojov (Projected costs generating electricity). Jej zistenia, podobne ako zistenia nedávnych analýz NEA či už z pohľadu nákladov na dekarbonizáciu (2019 Costs of Decarbonisation) alebo nákladov na zabezpečovanie elektrickej energie (2018 Full costs of Electricity Provision), sú z pohľadu úlohy jadrovej energie a odkazov pre tvorcov politik vysokorelevantné.

»» ZO ŽIVOTA OECD ««

Predstavenie priorít francúzskeho G7 predsedníctva na Rade OECD

Francúzsky šerpa predstavil na Rade OECD priority FR G7 PRES.

Zdroj: Stála misia SR pri OECD

Francúzsky šerpa G7, Philippe Étienne predstavil 8.2.2019 na Rade OECD za účasti generálneho tajomníka OECD A. Gurríu a šerpa OECD pre G20 G. Ramosovej **priority FR G7 PRES** v roku 2019, ktorými sú: 1. boj proti nerovnosti príležitostí, 2. partnerstvo s Afrikou, 3. vykonanie krokov na udržanie mieru, 4. zachovanie biodiverzity a boj proti klimatickým zmenám a 5. využitie možností, ktoré poskytujú digitalizácia a technologické zmeny. **Poďakoval SK PRES MCM za zvolenie témy digitalizácie za hlavnú tému MCM** (ktorá je aj prioritou G7) a **zaradenie citlivej témy zdaňovania digitálnej ekonomiky do agendy MCM**.

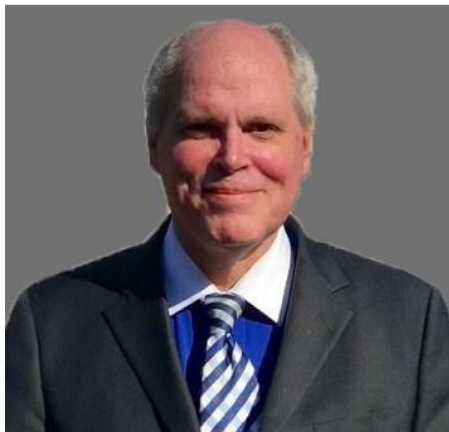
K boju proti nerovnosti príležitostí P. Étienne uviedol, že predsedníctvo bude venovať pozornosť redukcii nerovností v oblasti vzdelávania – najmä dievčat, prístupu k zdravotnej starostlivosti a v oblasti životného prostredia. Práca OECD zahŕňa analýzy podporujúce túto prioritu.

V rámci partnerstva s Afrikou bude jedným z hlavných cieľov samitu G7, ktorý sa bude konať koncom augusta 2019 v Biarritz, posilnenie vzťahov s africkými krajinami prostredníctvom dialógu rovného s rovným a ekonomického modelu založeného na rozvoji podnikania, najmä žien. Bude podporovať zamestnanosť mladých. Prispieje taktiež k podpore krajín Sahel v boji proti terorizmu, k udržaniu mieru a regionálnej integrácii.

Čo sa týka biodiverzity a boja proti klimatickým zmenám predsedníctvo pripomenie oddanosť Francúzska Parížskej klimatickej zmluve a dôraz bude klásť financovanie klimatických zmien, ochrane biodiverzity ako aj oceánov. Ambíciou FR G7 PRES je pripraviť na výzvy, ktoré prináša digitalizácia a rozvoj umelej inteligencie, či už je to v oblasti kybernetickej bezpečnosti, konkurencie alebo zamestnanosti.

Francúzske predsedníctvo sa bude usilovať viac otvoriť G7 medzinárodným organizáciám a občianskej spoločnosti. P. Etienne zdôraznil, že podpora OECD a jej členským krajinám prioritám FR G7 PRES bude dôležitá pre úspech predsedníctva.

Nový zástupca generálneho tajomníka OECD J. L. Schlagenhauf

*Zástupca generálneho tajomníka OECD
J- L. Schlagenhauf.
Zdroj: Stála misia SR pri OECD*

Po odsúhlasení Radou OECD nastúpil 1.5.2019 Jeffrey L. Schlagenhauf z USA do funkcie nového zástupcu generálneho tajomníka OECD na dvojročné funkčné obdobie. Predtým zastával funkciu riaditeľa pre ekonomické politiky na Úrade pre riadenie a rozpočet Bieleho domu. V prezidentskej kampani D. Trumpa v roku 2016 bol jeho poradcom pre ekonomické politiky.

OECD má štyroch zástupcov generálneho tajomníka – podľa nepísaného pravidla jedného z USA, jedného z Japonska, jedného z európskej krajiny G7 (v súčasnosti z Nemecka) a jedného z menšej európskej krajiny (v súčasnosti z Dánska). Post zástupcu generálneho tajomníka z USA bol neobsadený po ukončení pôsobenia bývalého zástupcu generálneho tajomníka D. Frantza v novembri 2017.

»» ROZHOVOR S... ««

Rozhovor s Petrom Kažimírom, guvernérom Národnej banky Slovenska

*Peter Kažimír, guvernérom Národnej banky
Slovenska. Zdroj: NBS*

Vážený pán guvernére, boli ste to vy, kto prišiel s nápadom predsedníctva MCM?

Nápad ako taký sa zrodil z brainstormingu, ktorého som bol krstným otcom ... predsedníctvo samotné je výsledkom celého tímu a ten náš odviedol skvelú robotu.

Samotné predsedníctvo malo ešte jednu špeciálnu príchuť ... konalo sa v "predvečer" 20. ročnice nášho vstupu do OECD. OECD bola prvá významná medzinárodná organizácia, ktorá nás prijala do svojho klubu po politicky a ekonomicky náročných 90. rokoch.

Slovensko teraz v Paríži sedí za jedným rokovacím stolom s ekonomicky najvyspelejšími krajinami sveta.

Za tých takmer 20 rokov nám OECD svojimi expertízami a radami pomohla sa postupne približovať k tým najlepším vo všetkých kľúčových oblastiach štátu, či už ide o financie, školstvo, zdravotníctvo, pracovný trh...

Faktom bolo, že Slovensko ani raz za toto obdobie nepredsedalo zasadnutiu Rady OECD na úrovni ministrov. A tak bolo načas to zmeniť.

Touto formou sme sa zároveň poďakovali OECD za to, čo sme za tie dve dekády dostali. Malá upútavka na záver ... Pri príležitosti tohto výročia vydá Národná Banka Slovenska aj špeciálnu 2-eurovú mincu. Ako bude vyzerať Vám ale zatiaľ ešte neprezradím.

S ponukou stať sa našou podpredsedníckou krajinou sme oslovili Kanadu a Južnú Kóreu, ktoré súhlasili. Prečo práve tieto dve krajiny a prečo téma digitalizácie?

Kanadu a Južnú Kóreu sme si vybrali pre ich otvorený prístup k inováciám v ekonomike, vo finančnom sektore a v neposlednom rade aj v samotnej verejnej správe.

Obe krajiny patria medzi svetovú špičku v oblasti využívania a pretvárania potenciálu digitalizácie do konkrétnych reforiem a opatrení, ktorých cieľom je modernizácia a zvyšovanie konkurencieschopnosti.

Zároveň patria medzi tých málo krajín na svete, ktoré sú na čele pripravenosti na príchod a vstup umelej inteligencie do ekonomiky.

Prečo digitalizácia? Dnes už vari ani neexistuje oblasť nášho osobného a pracovného života, ktorého sa digitalizácia netýka. Digitalizácii sa nie je možné vyhnúť. Táto téma nás všetkých spája a potrebujeme sa jej venovať.

Prišlo Slovensko s niečím inovatívnym počas prípravy a priebehu MCM?

Aké by to bolo predsedníctvo o digitalizácii bez inovácií 😊 Žarty bokom ... Podarilo sa nám inovovať predsedníctvo hneď v niekoľkých ohľadoch.

Po prvý krát sa predsednícka krajina vybrala na roadshow za svojimi partnermi. Považovali sme za potrebné a nevyhnutné pre čo najlepší priebeh samotného predsedníctva navštíviť obe krajiny a prerokovať prípravu MCM s mojimi kolegami, s juhokórejským podpredsedom vlády a ministrom financií Hong Nam-kimom a kanadským ministrom diverzifikácie medzinárodného obchodu Jamesom Carrom. Tento typ predprípravy uľahčil prípravu a skvalitnil samotný výsledok.

Prišli sme s ideou zapojiť aj samotných veľvyslancov krajín OECD do konzultácií. Po prvý krát v histórii príprav MCM tak veľvyslanci navštívili predsednícku krajinu.

Obe rozhodnutia prispeli k pozitívnemu vnímaniu Slovenska a uľahčili nám proces príprav MCM, a možno sme takýmto krokmi práve my začali tradíciu, ktorú budú nasledovať aj ďalšie predsednícke krajiny. Uvidíme.

Úspešné a neúspešné predsedníctvo častokrát závisí na detailoch. Tie detaily nám pomohli doručiť predsedníctvo, ktoré si bude OECD pamätať.

Predseda vlády SR bol priamo v tejto ambícii zaangažovaný. Ako sme boli schopní do procesu zaangažovať relevantných predstaviteľov vlády SR a aké zázemie sme boli schopní doma vytvoriť?

Idea uchádzať sa o predsedníctvo MCM mala od začiatku absolútnu podporu premiéra SR.

Vláda SR schválila kandidatúru SR v apríli 2018. Od tohto momentu bol predseda vlády priamo zapojený do príprav MCM a bol pravidelne informovaný.

V decembri 2018 na Rade OECD Slovenská republika predstavila prvý návrh agendy MCM.

Premiér sa prihovril Rade OECD prostredníctvom telemosta. Od decembra predseda vlády SR prakticky každý mesiac rokoval s generálnym tajomníkom OECD o príprave MCM. Vo februári 2019 navštívil Bratislavu generálny tajomník OECD, ktorý absolvoval bilaterálne rokovania aj s kľúčovými ministrami vlády SR pre prípravu MCM.

Samotného zasadania MCM sa spolu s premiérom SR zúčastnili štyria členovia vlády, ktorí viedli jednotlivé rokovania MCM.

Čo považujete za hlavné výstupy a odkazy SK PRES MCM OECD?

Našou ambíciou a úlohou ako predsedníckej krajiny bolo spoločne v spolupráci so Seoulom a Ottawou pripraviť obsahovo čo najkvalitnejšie predsedníctvo, a to sa nám aj podarilo.

Som rád, že sa krajiny OECD pod vedením SR dokázali dohodnúť a schváliť spoločné ministerské vyhlásenie, ktoré sa nepodarilo schváliť na ostatných dvoch zasadnutiach MCM.

Rokovania boli náročné, ešte deň pred začiatkom MCM nebolo isté, či niektorá z krajín nezablokuje schvaľovanie vyhlásenia. Multilaterálny dialóg sa nachádza v kríze, krajiny rozdeľuje pohľad na kľúčové oblasti ako sú medzinárodný obchod alebo klimatické zmeny.

Preto ani schválenie vyhlásenia dnes nie je samozrejmou. Rovnako dôležité bolo schválenie odporúčaní o Umelej inteligencii, pričom ide o vôbec prvý medzivládny dohovor v tejto oblasti.

Čo ma však najviac teší, sú pozitívne reakcie na organizáciu a priebeh MCM. Slovensko má za sebou ďalšie úspešné predsedníctvo, ktoré prispelo k budovaniu pozitívneho imidžu Slovenska v zahraničí.

Samotný Angel Gurría v závere položartovne navrhol, aby Slovensko organizovalo aj ďalšie predsedníctva.

V čom je prínos OECD a plánujete pokračovať v úzkej spolupráci aj po nástupe do NBS?

Začnime druhou časťou otázky Určite áno. V tejto našej efektívnej a veľmi produktívnej spolupráci budeme pokračovať. Koniec koncov, samotný šéf OECD Angel Gurría je už akoby našim domácim striebrom a blízkym priateľom Slovenska.

Tento rok oslavujeme 75.te výročie Bretton Woods systému. Systému opierajúceho sa o medzinárodnú spoluprácu s cieľom zlepšovať kvalitu života, posilniť ekonomický rast, podporovať medzinárodný obchod ...

OECD, napriek tomu, že je o čosi mladšia než samotný Bretton Woods, je neodmysliteľnou a nenahraditeľnou súčasťou tejto filozofie. Špecificky v tomto období, kedy čelíme čoraz intenzívnejším obchodným vojnám a rozširujúcej sa politike protekcionizmu.

Ako som už spomenul, expertíza OECD vo viacerých oblastiach je nenahraditeľná. Členské krajiny profitujú z poskytovania expertných kapacít a analýz OECD. Za všetky oblasti spomeniem len jednu oblasť, a to medzinárodný boj proti daňovým únikom. To, čo sa podarilo v tejto oblasti za ostatných 5-6 rokov pod vedením OECD, sa pred tým nedarilo dlhé desaťročia.

Autorský tím – kolektív Stálej misie:

*Ingrid Brocková, Juraj Tomáš, Dušan Jurík, Bronislava Žemberová,
Mariana Pažinková, Vladislav Ujházi, Tomáš Besedič, Soňa Muzikárová*

*Edičné spracovanie: Vladislav Ujházi
Nepredajné, distribuované elektronicky
(uzávierka aktuálneho čísla: 17.07.2019)*

Vaše osobné údaje v rozsahu „emailová adresa“ sú spracúvané za účelom prezentácie Slovenskej republiky a oprávnených záujmov Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR v súlade so zákonom č. 18/2018 o ochrane osobných údajov a Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679.

V prípade, že si neželáte, aby Vám boli tieto emaily zasielané aj naďalej, prosím odhláste odber cez oe.cd.paris@mzv.sk. Práva dotknutej osoby podľa §21 až §27 a §100 zákona č. 128/2018 o ochrane osobných údajov si môžete uplatniť prostredníctvom emailovej adresy ochranaudajov@mzv.sk.

V súvislosti s týmto účelom sú Vaše osobné údaje spracúvané manuálne, nie sú poskytované tretím stranám a budú uchovávané do doby odhlásenia odberu.

*Kontakt: Stála misia Slovenskej republiky pri OECD v Paríži, Tel: +33 1 56 26 50 90
Email: oe.cd.paris@mzv.sk*

<https://www.facebook.com/SlovakMissionOECD/www.mzv.sk/oe.cd.paris>

www.oecd.org

www.iea.org

www.oecd-nea.org

Členské krajiny OECD (rok vstupu do organizácie): Austrália (1971), Belgicko (1961), Česká republika (1995), Čile (2010), Dánsko (1961), Estónsko (2010), Fínsko (1969), Francúzsko (1961), Grécko (1961), Holandsko (1961), Island (1961), Izrael (2010), Írsko (1961), Japonsko (1964), Južná Kórea (1996), Kanada (1961), Litva (2018), Lotyšsko (2016), Luxembursko (1961), Maďarsko (1996), Mexiko (1994), Nemecko (1961), Nový Zéland (1973), Nórsko (1961), Poľsko (1996), Portugalsko (1961), Rakúsko (1961), Slovensko (2000), Slovinsko (2010), Spojené kráľovstvo (1961), Španielsko (1961), Švajčiarsko (1961), Švédsko (1961), Taliansko (1962), Turecko (1961), USA (1961).